

SZÉKELYSÉG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egész évre 8 korona.
 Félévre 4 korona.
 Negyedévre 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér.
 Megjelenik minden vasárnap.

FŐSZERKESZTŐ
 Dr. GAAL ENDRE.
 SZERKESZTŐ
 JÓZSA GÉZA.

SZERKESZTŐSÉG:
 Dr. Gaal Endre lakása, Csíkszereda (Mikó-utca)
 KIADÓHIVATAL:
 APAFFI MIHÁLY-UTCA 13. SZ. (Gyónós Gyula).
 Hirdetési díjak előre fizetendők.
 Kéziratok nem adatnak vissza.

A helyzet.

Szinte anakronizmus ma Magyarországon a politikáról írni.

A közvéleményt majdnem kizárólag botrányok foglalkoztatják, melyekkel az ellenzék sajtója a közélet atmoszféráját elmergeszti. Minden józértszi ember undorral fordul el ettől a gonosz és valószínűleg nemzetgyilkos metelyezéstől, melynek reakciója el nem maradhat. Az bizonyos, hogy az ellenzéknek híveket ez a harcmodor semmiképpen se szerez. A sárral megdobált férfiak iránt csak nő a közbecsülés annak láttára, hogy milyen példátlan becsültreblásnak van kiszolgáltatva ebben az országban mindenki, a ki politikával foglalkozik s e mellett törtenetesen nem tekinti élethivatásának, hogy kerepeljen és sipoljon a parlamentben.

A botrányhajhászás szankciója pedig abban fog nyilvánulni, hogy a kormány, akár a jelenlegi, akár egy másik kormány, a közvélemény nyomása alatt szigorú sajtótörvénnyel lesz kénytelen előállani. Ninél szigorubb lesz, annál nagyobb tettszéllel fog találkozni. És akkor honnan vár majd támogatást és rokonszenvet a sajtó, a mely majdnem korlátlan szabadságát arra használta, hogy becsületes embereket megrágalmazzon, hogy állandóan botrányokat hajhásszon és hogy rendszert csináljon a becsültreblásból?

Megjósolhatjuk, hogy azok, a kik ma az újságokat embervadászatra felhasználják, egészen bizonyosan nem lesznek azoknak sorában, a kik a sajtótörvények szigorításával szembeszállnának. És a végén a sajtó fogja a számlát megfizetni. Nem ártana azt megszívlelni azoknak, a kik ma minden megfontolás nélkül segédkeznek benne, hogy a közélet forumán a botrányok vásári larmája minden egyebet elnyomjon.

Az ellenzék szituációján azonban a rágalmozási hadjáratok még olyan hosszú sorozata sem segít. Ezen az uton a zsákutcából, a melybe elhibázott politikájuk és taktikájuk folytán belekerültek, ki nem jutnak. Tovább vergődnek kinos tehetetlenségben. Az egyesületi törekvéseik kudarcot vallanak. Hetek óta dolgoznak a fúzió s ma távolabb állanak egymástól, mint valaha állottak. Az egyik a hitbizományok ellen akar akciózt folytatni s radikalizmusában határát nem ismer. — A másik a hatvanhetesekkel akar kooperálni. Mi lesz mindebből? A magyar függetlenségi választások valóban nem irigylésre méltó a helyzete.

A legmulatságosabb azonban, a mikor programmba veszik, hogy a korrupcióit üldözik és kiirtják. Uj programmont ez, vagy csak ki volt kapcsolva, arra az időre, a mig kormányon voltak? Mindenesetre hiba volt nem érvényesíteni, amíg ők voltak a többség. Pedig módjuk volt hozzá! Nem tudunk róla, hogy a korona kifogást emelt volna egy ilyen programmpont ellen. A paktum sem követelte a kikapcsolását. Milyen üdvös volna, hogy ha már kikapcsolták a magyar vezényleti nyelvet, ha megcsinálták a gyalázatos kiegyezést, ha dreadnoughtokat építettek alkotmányos felhatalmazás nélkül, ha kvótát emeltek, — hogy akkor legalább ne nyomorították volna meg az országot a talpfaszállítási szerződésekkel, szénszállítási feltételek leengedésével, a balatoni vasutal és sok egyébbel, a minek felsorolására se kedvünk, se terünk nincs.

De talán rosszul is fogjuk fel ezt a korrupciós pontot. Lehet, hogy ez is a programmnak ahhoz a részéhez tartozik, melyet esetleges kormányváltás esetére mint „ideális programmot“ melőznek.

A munkapárt politikai szituációja, ilyen körülmények között, ellentétele! ilyen kinos vergőgése mellett, a többség ellen folytatott rágalomhadjáratok ellenhatása folytán még akkor sem rosszabbodhatnak, ha a párt nem is mutatná az egységnek és erőnek azt az impozáns képét, melyben az ország előtt mutatkozik Még ha nem is folytatna olyan nemzetgyarapító politikát, a minő törvényalkotásaiban megnyilatkozik. Ugyan kinek volna hozzá kedve, hogy az önmagával meghasonlott, gyűlölködő, egymásra agyarkodó, politikai ellenfelel a rágalom sárával dobáló ellenzék politikájáért lelkesedjék? Ki hiszi azt el Justh Gyulának, hogy nincs ma sürgősebb dolgunk Magyarországon, mint hogy a hibbizományokat eltöröljük? Es ki akar abban segédkezni Apponyinak, hogy az obstrukció szabadságát in integrum restituálja?

Ha egyszer majd a botrányok zenebőnyje elül, ha a rágalmozók mind börtönbe kerülnek s a politikai tisztalátást ez a kód nem zavarja többé, akkor áll majd csak az ellenzék politikai helyzete egész siralmasságában az ország előtt.

— Ditróiak és remeteiek Budapesten. Az a tervezés, a mely a ditrói járásbíróság létesítése körül évek óta folyik, egy hatalmas lépéssel jött a megvalósítás tényéhez közelebb. A ditróiak és a remeteiek kérése folytán Gyalóky Sándor főispán ur folyó hó

17. 18. és 19-én küldöttséget vezet Lukács László miniszterelnök, Balogh igazságügyminiszter és Gróf Tisza István elé. S a küldöttség tagjai megnyugvással, kérésük teljesítésének legjobbményében jöttek haza, mert meggyőződtek arról, hogy Gyalóky Sándor főispán ur nagy befolyása kedvező elintézés elé fogja vinni a kérdést. Hogy mit jelent Ditrónak a kérés teljesítése, azt csak az tudja megmondani, a ki ismeri az odaváló viszonyokat, a ki el tudja képzelni azt, milyen visszafejlődés lenne a vármegye legnagyobb székely községére nézve az, ha bíróságilag idegen vármegyéhez kapcsoltatnék és hogyha Maroshévízre, egy nemzetiségű községbe kellene bírósági ügyeiben bekapcsolódni.

A 74 tagu küldöttség szombaton délelőtt Lukács László miniszterelnöknel tisztegett, utánna gróf Tisza Istvánnál. Mindkét helyen Gyalóky Sándor főispán ur mutatta be a küldöttséget és dr. Gaal Endre vármegyei II főjegyző terjesztette elő a küldöttség kérését. Különösen hangsúlyozta a magyar nemzeti érdekek védelmét, s a székelységnek Erdélyben való megbecsülését és megkülömböztetését. Ugy Lukács, mint Tisza közvetlen, meleg szavakban ígérték meg a küldöttségnek támogatásukat és kilátásba helyezték kérésük teljesítését. Balogh György igazságügy miniszternél dr. Elekes Józsa Márton terjesztette elő a küldöttség kérését, részletesen fejtegette azokat az okokat, a melyek a ditrói járásbíróóság felállítását szükségessé teszik. Az igazságügy miniszter válaszában kijelentette, hogy elsősorban személyi, másodsorban tárgyi okokból helyezi kilátásba a ditróiak kérésének teljesítését. Személyi okokból, mert a sok ideig bírói pályán működő Gyalóky Sándor főispán ur által támogatott kérdés kedvező elintézésére, s az ő barátságára igen sokat ad, tárgyi okokból: mert a ditróiak kérése méltányos és olyan ajánlatot tettek, a mely a megoldást nagyban megkönnyíti. — A küldöttség lelkes örömmel vette tudomásul a választ. Még aznap este a pártkörben Lukács, Tisza és Balogh igazságügyminiszter tárgyalást folytattak, a melyen arra a megállapodásra jutottak, hogy az eredetileg tervbe vett 15, de később a külpolitikai viszonyok miatt, pénzügyi nehézségek miatt 5-re leszállított járásbíróági létsámozat a képviselőházi tárgyalások során újolag 15-re emelik fel s ezek közül egy a ditróiak

részére tartatik fenn. Érthető örömet keltett a küldöttségben ez a kedvező hír mert ezzel jóformán a kérdés teljesítése is eldőntetett. — Délben az Ehm-féle vendéglóban közös ebédre jött össze a küldöttség, ahol állandóan élénk hangulatban kitüntetőleg ünnepelték Gyalóky Sándor főispánt. Az első köszöntőt Zatureczki Bálint mondotta Gyalóky Sándor főispánra, a másodikokat dr. Gaal Endre a ditrióiak ügyének síkerére és Gyalóky főispán urnak az ügyben kifejtett munkásságára és érdemeire. Majd dr. Elekes Józsa Márton ügyvéd jegyző, dr. Gaal Endrét, mint Ditró község szülöttét köszöntötte fel és végül Csibi András, dr. Elekes Józsa Mártont és dr. Gaal Endrét köszöntötte fel. Örömmel konstatáljuk, hogy Ditró és Remete szomszédos székely községek a legnagyobb egyetértésben és barátságban állottak sorompóba közös ügyükért s megvagyunk győződve arról, hogy ez a két község a jövőben is testvéries egyetértéssel fogja a reá váró feladatokat megoldani.

Hétfőn a küldöttség Németi belügyi államtitkárnál tisztelgett, a választókerületi székhely elhelyezése érdekében. A küldöttség kérését Todor György polg. isk. tanár terjesztette elő s különösen hangsúlyozta a magyarság hegemóniájának biztosítását. Németi államtitkár határozott ígéretet tenni nem tudott, mert az a kérdés, vajon a választókerületek beosztása csak a vármegyei keretén belül, avagy azokon kívül is kerekítették ki, eldőntve nincsen, megígérte azonban a küldöttségnek azt, hogy a székelységi érdekeit feltétlen szem előtt fogja tartani s amennyiben a kérdés azon fog megfordulni, hogy Ditró avagy Maroshévíz legyen-e választókerületi székhely a maga részéről Ditró mellett foglal állást.

— Csikszereza város tisztviselői Gyalóky Sándor, Csikvármegye főispánjának megleghangú hivatalos felterjesztésben köszönték meg a város iránt tanusított jóindulatát. A levél szövegét szívesen közöljük:

Méltóságos
Gyalóky Sándor főispán urnak
Helyt.

Méltóságos Uram!

Csikszereza város közönsége, valamint tisztviselői nevében van szerencsem Méltóságodat értesíteni a következőkről:

Méltóságodnak Csikszereza város, valamint e város tisztviselői iránt többször tanusított kegyes, jó indulata, valamint felsőbb hatóságoknál való többszöri közbenjárása és különösen azon nagy eredmény, is a melynek városunk részessége vált az által, hogy a törvényben biztosított államsegélyvel felül Csikszereza város 6000 korona rendkívüli segélyt kapott arra ösztönöznek, hogy Méltóságodnak ezekért hálás köszönetet mondjak azon ohajommal követe össze köszönetemet, adjon a Magyarok Istene Méltóságodnak erőt, egészséget, hogy ezen irántunk eddig tanusított jó indulata hathatos támogatásait továbbra is élvezhesse városunk és annak tisztviselői kara.

Legyenek e sorok mindenkori bizonyítékai a Méltóságod személye iránt érzett őszinte tiszteletünknek és el nem muló hálánknak, annyival is inkább, mert mással hálánkat leírni amugy sem volnánk képesek.

Fogadjá Méltóságod egyszer egy a város közönsége, mint annak tisztviselői kara nevében őszinte tiszteletem nyilvánítását a mellyel vagyok Méltóságodnak

Csikszereza, 1913. május hó 14-én

alázatos szolgálja:
Dr. Ujfalusi Jenő
polgármester.

Keresztény nevelés.

Irta: Földes Zoltán.

Az egész országot bejárja a legaktívabb jelszó: „neveljünk kereszténymódon!” A keresztényes nevelés nagy lelkek eszméje, s nem kisebb emberek hangoztatják, mint Tisza István és Apponyi Albert grófok. Mily két ellentét a politikában és mily megegyezők mégis — az ország keresztény jellegének megóvásáról alkotott nézeteik szempontjából! „Pozitív kereszténység!” kiáltja a vasgróf; — „Vissza a kereszthez!” adja ki a jelszót Apponyi, a világhírl magyar. Különbözők a politika mezéjén, megegyezők a társadalom magyar és keresztény voltának gondos oltalmában... Ők adták ki a hódító, diadalmas, nagy-szabasi jelszót, mely követeli a magyar nemzeti társadalomnak a régi, kipróbált alapon való ujjíteremtését. És — ter-

mészetesen — a nevelésnek hasonló irányát hangoztatják, mint az alapföltétel a nagy nemzeti rensszansznak!

Valóban, nagy igazság és nagy bölcsesség van a komoly mottóban... Hiszen ezt a népet a mindenféle széttagoltság között a legsúlyosabban érintette a felekezeti megosztás. Rettenetes válságok-nak volt ez az okozója!.. Ma már józanodunk; keressük az áthatáló szempontokat, a közös eszméket, a magyart a magyarral összehozó érzések sarjait... És nem kínálkozik jobb, biztosabb, kipróbáltabb kapocs, mint a pozitív krisztianizmus. Az Ur Jézus istenségének elismerése, s ennek az eszmének együttes gondozása... Ez az az érzelmi alap, mellyen az egész nemzet sikerrel tömörülhet és egységes-eggyé válhatik. Mert kell egy hatalmas, összeolvasztó, a nép különbözőségét kiegyenlítő valláseszmé. Szükség van erre az értelmjes, intenzív kapcsolatra, s mi volna alkalmasabb, mint az istenfiaság közös kultusza, mely a magyar népet amalgamizálna...

Ne értsen félre senki. A vallásbeli közömböség fenmaradnának; nincsen szó — és nem is lehet — a vallási elvek és dogmák feláldozásáról. De éppen azért, mert ez lehetetlen, keressünk egy közös alapot, amelyben mindnyájan megegyezünk. Ez lesz érzelmi érintkezésünk forrása, egységünk záloga; ebből meritjük fajközösségünk öntudatát.

Azért a vallások belső élete a régi mederben folyogál. Sőt foly tovább — belterjessebben, önművelőbben, hatósabban... Amde kiküszöböl minden olyan elemet, mely túreltelenséghez, társadalmi szétzüléshez vezet. Keresi az egységist, felebaráti és nemzeti kapcsolatot; kizárja a széttagoltságra, merev különváltásra vezető elemet.

A katolikus Egyház mindig jó példát mutatott e tekintetben. Ezután is úgy lesz. Szükséges, hogy mindenki keresztény felekezet megértse egymást s abban a nagy, közös hitelben találja meg a nemzetársadalmi kapcsolatot.

Ehhez képest az iskolai és házi nevelésbe vigyük be a magyar nemzeti nevelés legmegkiválóbb elemét: a keresztény vallásos öntudatot. Ezt fejlesz-

A „SZÉKELYSÉG“ TÁRCAJA.

Betésés a fogadóba...

(Németből.)

Vendéglőben voltam minap;
— Csodásszelid a gazda; —
Mosolygó alma hívogat,
A galya ráakaszta.

Ezen áldott gyümölcsfa volt,
Amelyhez én betérve,
Az izes étket s friss habot
Gazdám tetézve mérte.

Zöld hajlékába jött pedig
Sok könnyűszárnyú vendég;
Ugrál, lakmároz mindenik...
S a dalt csapongva kezdtek.

A zöld gyepegynek jól bevált;
Ott édesen pihenve,
A vendéglősom, im, saját
Hús árnyával takart be.

A számlát kérem most elő,
Nyomban megrázza lombját...
Tetőtől fölg légyen ő
Áldott minden koron át!

Fordította: Földes Zoltán.

A madarak életkora.

Alkaar városában (Hollandia) 1672-ben egy olyan hattyu mult ki, melynek még 1573-ban rézkarikat tettek volt a nyakára, melyre az évszámom kívül a hattyu tulajdonosságának nemzeti címere is rá volt vésvé. Tekintve, hogy a karikat csak anyányi példányokra szokták volt alkalmazni, elmondhatjuk, hogy ez a hattyu csak pár hónappal volt kevesebb száz évesnél, de a hattyu, nemelyek állítása szerint 300 évig is élhet. Neumann, a Németország madarairól írt művében példát is említ erre.

A hattyu után mindjárt a sólyom következik, amelyről Knauer a „Naturhistoriken”-ben azt mondja, hogy ismertek e nemű madarat mely 162 éves volt.

Ilyen nagy életkor s talán még magasabbat is érnek a sasok és keselyűk. Így pld. 1719-ben elhalt egy közösi sas, melyet 104 évvel előbb fogták és amely már szabadon lete alatt is szép sor évet élhetett. Egy farkeselyű, melyet 1706-ben kelettek kézre, 1824-ben szünt meg élni, tehát 118 évet töltött fogságban. Schinz egy saskeselyűről beszél, amelyet gyakran láttak a Grindelwaldi gleccsernél egy kőszálon ülni, amelyet az ottani legöregebb emberek már kora ifjúságukban is ugyanazon a helyen észleltek. Naksonál, Laaland szigetén, 1881 április 15-én egy királyasast ejtettek el, melynek a nyakán erláncocskaival odafűzött négyfalpacokcskái s ebben cédulálatáltak dán nyelvűen írt következő följegyzéssel: „Elfogták és ismét szabadon bocsátották. 1792-ben Andersen R. és C. Bülo a Faisteren,

Dánia. Ebből nemcsak a sasnak hosszu élet-tartama, hanem az is kiderül, hogy hazájához híven ragaszkodik, mivel Laand és Falster testvérszigetek.

A papagályok is hosszu ideig élnek. Fogva tartott példányokon e tekintetben bámulatnemtő tapasztalatokat tettek. Egyek közülük jóval túlélnek családokat, melyeknek körében fölnevelkedtek és életük nagy részét töltötték; sőt, amint Amerikában egy monda állítja, egy egész nép kipusztulásának, végetlenségnek voltak életben maradó tanui. „Valószínű” — mondja Humboldt Sándor — „hogy az aturok népe nem rég enyészett el. Mert Maipuresben van még egy öreg papagály, amelyről a benszülöttek azt állítják, hogy ők ennek a beszédét azért nem értik, mert a már kihalt aturok nyelvén szöl.

A vízi és mocsári madarak közt is vannak, melyek az embereknek egész nemzedéket látnak jönni és eltűnni. Ismertek már olya dunna-ludakat, melyek száz éven felül éltek.

A kakuk is nagy kort élhet el. Neumann szerint egy kakuk, melyet szavának minden mástól megkülönböztető jellemzetességgel ismertek, 32 nyárci át szölot ugyanazon területen.

Igen hosszu életű a holló. Szájhagományok szerint állítólag élhet három-négyszáz évig. Ujjában egy földbirtokos a következőket beszéli el: a holló életkorára vonatkozólag példát hozhatók a melykorá kitűnik, hogy ez a madár, egyetlenes jó körülmények között a fogságban 90 évnél tovább élhet. 1851-ben, 90 éves korában elhalt apának falusi birtokán

szük, tartsuk ébren — s ez legyen a működésünk legjellemzőbb kritériuma! S e vallásos nevelés legfőbb feladata abban álljon, hogy értsük meg a serdülő magyarral: egy nép, egy faj, egy tő vagyunk; Jézus a mi Istentünk; Krisztusban is testvérek vagyunk... Mert faji, vérbeli kötelék fűz egybe, de összeköt és testvéreké tesz édesmindnyájunkat a megváltásnak isteni műve is... Ő meg halál — mindnyájunkért... Ő győzött a halálon — mindnyájunkért!... Őh van ennél fölségesebb, szentebb, édesebb közösgő?!

Siró, zokogó, jajongó lélekkel nézgetjük mi szegény hazánknak ezerféle tagolt társadalmát. Mily vigasztaló, mily kedves, mily reményeltető jelenség lenne, ha látnók, hogy a nép, — kit a balsors rőgen tép, — megerti újra egymást; közeledek ismét testvér a testvérhez, magyar a magyarhoz! Ha ezt látnók, ismét csak sirnánk, újból csak zokogunk; de ezek a könnyek áldott könyvek, az öröm könnyei volnának...

De, — mondhatja valaki, — a magyar nemzet újabbán olyan összetételű, hogy a keresztény pozitívizmus alapján sem egységesülhet... Ertem. Amde erre azt felelem, hogy aki Magyarországon akar maradni, szívből-lélekben magyarrá akar válni, az fogadja el a magyar népek történelmi hagyományait; igyekezzék a közös érzelmi alapra helyezkedni, mert másképp aligha biztosíthat magának állandó rokonszenvet. Ezt javasolja a körültekintő okosság és a valódi életbölcsesség.

Sokan megértették már ezt. Sokan vannak, akik már teljesen azonosokká váltak a haza óslakóival... Volt bennük okosság, körültekintés, bölcsesség. Most már nyílt, öntudatos, bátor nézessel nehetnek honfitársaik szemébe. Magyarok teljességgel, a szó legigazabb értelmében.

Szükségünk van mindenik fajra, mely a hazában él. Egyik fajának ezt, másik amazt a jó tulajdonságát adja át a nemzetnek... Egyik ipariális, a másik merkantilis hajlandóságát, a másik szelíd, nyugodalmas lelkületét, vagy cselekvésben való szívszóságát iktatja a

felső, egyesítő faj sajátosságai közé. És ez jól van így.

A nemzeti egység elérésének egyik legfontosabb alapja és biztosítója: a keresztény hitfelekezetenek egységes hitelvi, az Ur Jézus Krisztusban való testvériség!.

Haladjunk ezen az úton társadalomban, nevelésben.

HIREK.

— **Orvosi körökből.** Dr. Élthes Béla csikszerepai járási tisztiorvos a gyermek- és börgyógyászat tanulmányozása végett a Budapestben megkezdődött négy hetes továbbképző-tanfolyamra utazott.

— **Miniszteri kiküldött.** A csiksomlyói tanítóképző intézet képesítő vizsgálatára a vall. és közokt. miniszter lovag Ember Károly tanítóképzőintézetit igazgatót küldte ki.

— **Ajánlott levelek és egyéb ajánlott levélpostai küldemények feladása levélgyűjtő szekreneyek útján.** A levélgyűjtő szekreneyek útján feladott ajánlott levelekhez, azoknak a közönséges levelektől való könnyebb megkülönböztetése és különleges kezelésüknek biztosítása céljából vörös szegélyű és 16 illetve 35 filléres francojegy lenyomatával ellátott borítékok hoztak forgalomba. Ezen borítékok ára 17 és 36 fillérben állapított meg s minden postahivatalban s ertékcikk árusnál kapható. Ha az ajánlott levél a helyi forgalomban sulyánál fogva 16, illetve távolvisági forgalomban 35 fillérnél nagyobb díjtétel alá esnek úgy a különbözetet francojegyekben pótolva kell felragasztani, mert egyetlen bérmentesítés esetén közönséges leveként nyer továbbítást. A borítékok címoldalának felső része azon célból van a feladó nevének, állásának és lakcímének fenntartva, hogy ezen adatok alapján az utólag kert feladási igazolványok kiadható legyen. Ennek hiányában feladott levélről feladási igazolvány nem adható ki. A hivatalból kiadott borítékok kívül más boríték is felhasználható ugyan az íly módon feladott ajánlott levelekhez, a boríték vörös szegélyével kell ellátni s az „ajánlott” szót feltűnően rávezetni. Ha feladott utólag igényt tart feladási igazolványra, úgy köteles az ajánlott küldemény feladási és címadatait a postahivatalnál bejelenteni s személyazonosságát tüzetesen igazolni. Annak elbírálására, hogy feladási igazolvány a jelentkező félnek kiadható-e vagy sem a hivatalvezető illetékes. Ily módon feladott ajánlott leveleknél visszavétel, címváltoztatás stb. nem fogantatható. Elvezetés esetén kárpótlás csak azon levelekről adható, melyről feladási igazolvány már kiállítottat s felszólalás a feladástól számított egy éven belül megtörtént.

— **Az állandó választmány üléseit folyó** hó 28-án tartja meg a vármegyeház kisebb tanácskozási termében.

— **Áthelyezés.** Moldoványi Béla a csikszerepai kir. állámépítészeti hivatalhoz beosztott kir. főmérnököt áthelyezték Zilahra és megbízták az ottani állámépítészeti hivatal vezetésével.

— **Jaczkovits Mihály gör. kath. külhelynök Kátsomban.** Folyó hó 19-én nagy közönség jelenlétében tartották meg az évzáró vizsgálatot a kátszonimpéri gk. hitfelekezeti el. népiskolában. A vizsgálaton megjelent Jaczkovits Mihály hajdudorogi gk. püspöki külhelynök és Lengyel Róbert Csikvármegye kir. tanfelügyelője. A tanulók minden tárgyból — a hittant sem véve ki — tiszta, szabatos magyarral nyelven feleltek s kifogástalan eredményt tanúsítottak, úgy hogy a közönség teljes meglepődöttségét érdemelték ki. Mi is meglepődöttséggel vesszük a hirt tudomásul s elvarjuk, hogy a jövőben is hasonló szép eredményt záruljanak az iskola évzáró vizsgálatai, melyből csak buzdítást nyerhetnek a többi vármegyében működő gk. népiskolák is. Vassraap az egész közönség részvétele mellett a gk. püspöki külhelynök misét s magyar nyelvű szónoklatot mondott.

— **Pályázat internátusba való felvételre.** A Dmke. makói diákokthonába az 1913—14. iskolai évre 160 gimnáziumi, esetleg elemi iskolai tanuló vétetik fel. Az ellátási díj havi 40, beiratási-, orvosi-, butorhasználati díj évi 40 korona. A felvételt kérvénytelen folyamodványok iskolai, szülési és l. osztályu tanulóknál újraltatási bizonyítványokkal felszerelve 1913. évi július hó 10. napjáig adandók be a Dmke. makói diákokthonnak felügyelő bizottságánál. Részletes prospektussal kívántra készsզeggel szolgál a diákokthon igazgatósága Makón.

— **A csikszerepai közkörház kibővítése.** A vármegyei vezetőségének meghívására létón kedden Bubula budapesti neves műépítész megemlézte a csikszerepai közkörházat, hogy annak kibővítésére javaslatot tegyen és tervet készítsen.

— **A libáni ut visszacsatolása.** A vármegyei közigazgatási bizottság megkeresésére Udvarhely megye közigazgatása szintén elhatározta, hogy a szekelyudvarhely—gyergyószentmiklósi állami ut Csikméggyé érintő szakaszainak a csikszerepai kir. állámépítészeti hivatalhoz leendő visszacsatolása iránt a kereskedelmiügyi miniszterhez felíratott fordult. Miután ezt Csikvármegye közigazgatási bizottsága is megtette, remélhetőleg ezuttal eredményre is lesz.

— **Életmentési jutalom.** A belügyminiszter János Dávid és Vaszi János tiszánál lakosoknak saját életük veszélyeztetésével emberéletnek megmentéséért 26—26 korona jutalmat adományozott.

baromfiudvarban volt egy holló is. Ez, önként érthetőleg, nagyon szabadságot élvezett, mint — a galambokat kivéve — bármely más szárnyas társai. Jakab volt a neve. Szarnyait minden évben megnyesték, de csak annyira, hogy épen nem eszálhattó nagyon magasra s megszíre se repülhetett. Haz, udvar, kert sőt a ház mellett elhaladó községi ut is rendelkezésére állott Jakab urnak; de ő szabadságával sohasem élt vissza. A mezőre, vagy erdőbe távoli kirándulásokat nem tett; minden este visszatért éji szállására, a kutyaóhoz s az időjárásnak megfelelően az ólon vagy a tetején huzta meg magát. A házörző kutyaival minden különös barátságban élt, azonban az urat mégis ő adta; a falu valamennyi más kutyaé is kiváló tisztelettel viseltette iránta. Meg gyermekkoromból nagyon jól emlékszem, hogy egyszer egyik szomszéd biztocos ellátogatva hozánk, magával hozott egy nagy és gonosz farkaskutyát is. Jakab ur ennek a kutyának, mikor ez megakarta támadni, egy pillanat alatt a fején törtött és erős, éles csőrével úgy megvagdalta, úgy megtépásta, hogy a kutyát a korszéknek kellett megszabadítania a tollas bosszúállótól, mely azután a megelőzés és győzelem énekének váróságával celt szárnyra. Minthogy Jakabnak, rokon- és kortársaitól eltérőleg, kevés hajlama volt a lopásra, meg volt engedve neki, hogy a földszinti konyhába ellátogasson; minden délben, mikor a csengetés a cseledeket étkezésre szólította, Jakab is megjelent rendszeren s megkapta a maga bőséges táplálékát. Ez a holló, az én késő egykorra jutott apámnak is már a korai gyermek-

éveitől, tehát körülbelül 1753—59-től kezdve a birtokán volt. Apám gyakran elbeszélte nekem, mennyire gyönyörködött, mikor én, 60 évvel azelőtt, éppen úgy mint ő egykoron, a tolakodó atyafival megosztottam a reggeli kenyert. A hadjáratok minden viharát, melyek szüleim birtoka fölött elzúgtak és nem egy rombolást és változást hagytak maguk után, átélte ez a holló s amikor én — midőn a szülői háztól 1823-ban elszakadtam — két-három év időközökben haza-haza látogattam, Jakab mindannyiszor megismert, örvendőző szárnyacsattogással és karogással üdvözölt, holott már idegen iránt rendkívül rideg és tartózkodó volt. Mikor 1843-ban magammal hoztam két fiamat is — egyik nyolc, a másik öt éves volt — az öreg holló ezekkel is épen úgy, mint kilencven évvel azelőtt nagytukkkal s negyven évvel azelőtt apjakkal, megbarátkozott. Apám halála után, 1851-ben a birtok más kezre menven át Jakab is — különös ajánlat mellett — az új birtokosnak adott át, eddig élt még aztán, nem tudom, de az átadások még éppen oly vidám volt, mint előbbi éveiben, tollazata teljes és fénylőfekete volt.

Neumann szerint a holló eldélhet 106 évig. A szarkára nézve vannak példák, hogy 20—25 évig kitartják a fogságot. Hazi tyukunkról tudjuk, hogy élete 15, sőt 20 évre is terjedhet. A facán felviheti 15, a pújka 16, a galamb 10 évig.

A kisebb énekesek életének határára 8—10 év között változik. Általában madhatjuk, hogy a szabadon élő madarak nagyobb életkort érhetnek el, mint a fogságban levők.

Gondolatok.

— *Irta: F.*

— Az élet forgatóiban homok, kavics és gyémánt örvénylik. Legtöbbször a könnyebb homok és kavics kerül felszínre... Az értékesebb, súlyosabb gyémánt, vagy nemes fém a mélységben marad s nagyon ritkán érvegyesül. A ritkák többé-kevésbé — Herbertek...

Ezért mondják, hogy aki Jánosnak születt és nem Herbertnek, legyen bármily ragyogó talantom, a mélységben marad...

Azt is mondják, hogy: más a kor. Régente volt az érdemek, a lelki arisztokraciának külső sikere... Ne hidd! Az emberek világában csak a győngyháslázok gondos keze emel ki egy-egy értéket az oceanból; — győngyhásláz pedig kevés van...

Győngyért halászni: veszedelmes mesterség. Az egész ocean haraga zudul ellene. Minden homokszem, minden vicszepp kitalja: „Mit akar ez? Ami legalul van, miért akarja azt a masságba emelni?” És hiába felel a halász: „Azért, hogy ragyogjon szépséges nyolvtában a napfényben, a sugárban; a mélységben rejte marad, a sötétségben nem szolgálja célját...” Fölzög az ocean: „Maradjon ott, a hol van!”

...Vakmerő halász! Ne dacolj az oceannal, a kavargó vicszeppök és homokszemek zajgó tömegével!

Páratlan a maga nemében

A CSIKVEREBESI MERKUR ÁSVÁNYVIZ!

Nemcsak erős természetes Szénsav-,
vas- és konyhasó tartalma folytán,
hanem olcsóságával is az összes
ásványvizekkel kiállja a versenyt.

Kitünő hatású üdítő ital, a gyomrot állandóan rendben tartja.
Borral vegyítve a legkellemesebb az összes ásványvizek között.

 Tessék próbát tenni.

Kapható az összes jobb fűszerüzletek-
ben, vendéglőkben, kávéházakban.

Megrendelhető:

A csikverebesi ásványviz-
kezelőségénél Csikszeredában.

— **Magyar csendőrök Szkutarián.** A csendőrkerületi parancsnoksághoz érdekes leírás érkezett a honvédelmi miniszteriumtól. Százötven magyar csendőrt küldenek Szkutariába biztonsági szolgálatra. A csendőrök első sorban a szerbül beszélő önkéntes jelentkezőkből verbuválják. Az eredményt Szegeдрől várják, mert ebben a kerületben szolgál a legtöbb szerbül beszélő csendőr. Napról nap szaporodik a jelentkezők száma.

— **Katonák az aratáson.** Figyelmeztetjük mindazon tényleges katonai szolgálatban álló katonák szüleit, illetve hozzátartozóit, akik fiukat az aratási időre szabadságnál öhajítják, hogy értesítsék haladéktalanul katonai fiukat, hogy az aratási időre szabadságidő ingedélyezésre iránt parancsnokságnál kihallgatáson jelentkezzenek az aratási idő megkezdése előtt legalább egy hónappal.

— **Az erdélyrészi kirendeltség kettéosztása.** A földművelésügyi miniszterium, mint már megirtuk, a marosvásárhelyt már tíz év óta működő erdélyrészi kirendeltséget kettéosztja és annak egy részét Kolozsváron helyezi el. A marosvásárhelyi kirendeltség alatt megmaradnak továbbra is Marostorda, Csík, Háromszék, Udvarhely, Kisküküllő, Nagyküküllő és Brassó vármegyék, míg Torda-aranyos, Alsófehér, Fogaras, Szeben, Kolozs és Szolnokodoboka vármegyék a kolozsvári kirendeltséghez fognak tartozni. Mindkét kirendeltségnek egyelőre Kóds Mihály dr. miniszteri osztálytanácsos lesz a vezetője.

— **Tanításügyi és ifjúsági beszédek.** Pál István székelyudvarhelyi apát-plebános, mint ismeretes, két évtizednél tovább volt az erdélyi róm. kath. Status előadója. Ezen állásában egy a tanáregyesületi közgyűléseken, mint a kolozsvári Szent Imre egyesületben számos vallásos, hazafias és pedagógiai vonatkozású beszédet mondott. Ezeket a beszédeket most összegyűjtve két testet kötetben kiadta. Pál István írásait nem kell külön jellemeznünk. A melyen vallásos lélek és a főjárt igazán szerető szív szól azokból hozzánk. Papok, tanítók és tanárok csak önmagukat, fájukat beszélük meg, ha a Székelyföld e nagy fiának könyvet megszerzik. Becsüljük meg székely nagyjainkat, akik életük javát értetünk, gyermekeinkért áldoztak. — A beszédek megrendelhetők Székelyudvarhelyen.

Tudományos apróságok.

A keztű. Minden divatcikkek között csak éppen a keztű az, amelyről a legkevésbé beszélnek, talán azért, mert kevésbé van alávetve a változásnak. A két utolsó évszázadban, ugy alakjában, mint kivételében, jóformán egyforma volt mind mai napig.

Pedig a keztűnek is meg volt a maga fénykora, a mely igaz, hogy réges-régen letűnt. A keztű is csillogot a sok aranytól és drágakőtől, prémiszőv és éppen úgy díszlette az áldást osztó főpap kezét, mint a kereszties vitéz harci öklét.

A mai keztűnek már sokkal szerényebb az alakja. De hogy már réges-régen, a legrégibb ó-korban is viselték, az be van bizonyítva. Homérosz Odisszejában az öreg Laertes kertjében keztűvel a kezükön dolgoztatta a napzásokokat. A régi egyiptomiak hosszu keztűkkel rótták le a adókat és már a régi perzák is tudtak mindenféle szőrméből készíteni keztűt.

A későbbi korban a görögök és rómaiak az ujjakra huztak keztűt ékezes közbén, miután más ékezeskőz híján a keztűkkel ettek. Hogy legrégibb őseink viselték-e keztűt, azt nem tudjuk bizonyosan, de valószínű, hogy nagyon hideg télelőben keztűben vasadtak. A régi skandinávoknak, a népvándorlasi germánoknak, a frankok s más népeknél már volt keztűjük.

A keztű a VI. században a püspökök jelvényeikhez tartozott. Akkor, s később is, fehér volt a keztűjük, a kézfején arannyal s drágakővel kivarrtot keresztel.

Eleinte a keztű csak szükséges ruhadarab volt, a mely megvonta a kezét. Később aztán az öltözék díszévé lett. Európában csak a XII. században tanulták meg az újjas keztűt módját. A XIII. században már fontos cikke volt az előkelő hölgy felszerelésének. Hogy mennyire nélkülözhetetlen volt a lovagnak a háborúban vagy a harci jétekekben, azt mutatják a régi lovagfelszerelések gyakran művészi kivitelű páncélke keztűje.

A középkorban bizonyos szimbólikus jelentősége is volt a keztűnek, a mikor a lovag

harca hívta ki ellenségét, keztűt dobott a lába elé. Ha a másik fölvette, ez annak a jele volt, hogy elfogadja a harcot. A keztű jelképe volt továbbá a papi fílvatásnak, hüberadásnak, rangemelésnek. Mint az ó-korban, a középkorban is adoztak keztűt, de ezt leginkább mindenféle vadnak bőréből vagy vidrabőrből készítették.

Már a XIII. században a legnagyobb gondal készítettké a keztűt. Abból az időből származik az az arany- és ezüstímezéses bárszonykeztű, a melyet a Habsburg-haz kincstárban őriznek Bécsben. Ugyanott láthatók még keztűk, a melyek a római-német császarak jelképeikhez tartoztak. Bőrszíni selyemből vannak összevarrva, tele drága himzessel, ék-kövekkel és zománcos csillámmal.

Általánosság a XVI. században lett a keztűviselés és akkor érte el a fényezés is ezen a téren tetopontját. Többnyire fehér és sárga púna bőrből készítették, a melyet előbb erősen beillatosítottak, azután arannyal és drágakövekkel kihíméztek. Nagyon kedvelt a németkötő keztű volt, amelynek mindenki megőfűt.

XVI. Lajos idejében a divat elfordult a nagyon díszes keztűtől és azóta mindig az egyszerű keztűt kedvelték, bár a divat néhányzor megkísérlette, hogy mindenféle változást tegyen rajta. De hiába volt minden igyekezet, a napkirály udvarában csak félkeztű járta, a melynek egyetlen díszje egy kis szalag volt. Ugyanezt a formáját megtartotta mind mai napig, csak a színeben gazdagabb a keztű, mint hajdan volt.

Kancellárok humora.

Érdekes könyv jelent meg most Berlinben „Az arany kupola alatt” címmel, amelyben a szerző öt birodalmi kancellárról emlékezik meg és feljegyzé azoknak a nevezetes mondasait. Az öt kancellár: Bismarck, Caprivi, Hohenlohe, Bülow és Bethmann-Hollweg. A politikai momentumokban is étecel és ötlettel derítse fel halगतóságát.

Az érdekes följegyzések közül néhányat itt közlünk:

Amikor Bismarck először látogatta meg az osztrák Thun grófot, a kancellárt a gróf a dolgozó szobájában fogadta és ingujjra vetőzödvé ült az írósztánál. A kedélyes fogad-

tatás nem hozta zavarba Bismarckot, aki már a külsőről így szólott a grófnak:

— Milyen okos ember ön, gróf ur! Igaza van, ebben a szobában nagyon meleg van.

És Ezzel a legnagyobb nyugalommal kezdett veteközödni és nemcsak a kabátját vetette le, hanem a mellényét is, sőt talán még tovább is ment volna, de Thun gróf ijedten ugrott föl, magára kapta a kabátját is nagy mentegötözések között bocsánatot kért.

Az 1866-iki osztrák háború után Vilmos császár aggódva kérdezte Bismarcktól:

— Mit csinálunk most Franciaországgal? Bismarck nyugodtan felelte:

— Hatványhatost játszunk majd vele.

Szám 329—1913. m. j.

Hirdetmény.

Csikvármegye magánjavainak igazgató tanácsa a csikszeredai polgári leányiskola tantermeinek kibővítését és az azzal járó átalakítási munkálatok kivételét engedélyezte.

Ezen munkálatok kivételének biztosítása céljából 1913. évi június hó 5-én délelőtt 9 órakor a magánjavak igazgató-ságának írodahelyiségében (Csikszereda, vármegyeház) zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A vonatkozó műszaki művelet a magánjavak igazgató-ságánál a hivatalos órak alatt megtekinthető.

Az 1913. évi június hó 5-ik napjának délelött 9 óraja után érkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatokhoz az ajánlati költség összeg 5%-kának megfelelő bántépénz csatolandó.

Csikvármegye magánjavainak igazgató-sága.

Csikszereda, 1913. évi május 21-én.
Az igazgató-ság.

ŐSZI TRÁGYÁZÁS!

THOMASSALAK

A legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya! Óvakodjunk a hamisításoktól!

Csak akkor valódi, ha ilyen zsákba van és eredeti ölmzár van rajta. Minden zsák tartalomjegyzékkel van ellátva!

5-20

KALMAR VILMOS

A Thomasphosphatfabriken Berlin, vezérképviselője
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 49.

Különösen a jelenlegi rendkívül olcsó árakra figyelmeztetjük a vásárlókat.

1878. óta! Mindenütt bevált híres, kőkzedvelt minden létező háziasert felülül.

A VALÓDI CENTIFOLIA-KENŐCS

(ezelőtt ugynevezett csodakenőcs)

EREJE ÉS HATÁSA:

Megakadályoz s megszüntet vémérgézést. Operációkat tesz feleslegessé. Használ szoptatós nőknél, tejmegindításnál s emle megkeményedés előtt. Óvja s hátránimól elcsúsztat bántalmánál, sebes és feltört lábánál, sebeknél, dagadt lábánál, esonstúznál is, kard-, szúr-, lött-, vágott-, szizott sebeknél, idegen testek eltávolítására mint: üveg, szálka, por, serét, túske stb. mindenféle dagaonálnál, fekélynél, kinövésnél karbunkulusnál, képződéseknél, épp így ráknál továbbá lérengő vagy rohadásnál, menés által feltört lábánál, bármely előforduló féltekésű, nyaklaganatoknál, vérteléseknél, fülfolyásnál, valamint kipálás ellen gyermekeknél stb. kivált és biztos gyógyhatású.

Két doboznál kisebb rendelés nem lesz szállítva. Szétküldés utánvéttel, vagy a pénz előzetes beküldése ellenében. Két tégely ára K 360. Nagyból rendelésnél jelentékeny árcsökkentés.

Budapecsten kapható: Török József gyógyszeráránban s a legelső gyógyszeráránban. Nagyan kapható Thalmayer és Seitz, Koehmeister utódl és Radanovits Testvérek drogeriákban Budapesten. — Ahol nincs lerakat, ott rendeljünk THIERRY A. Órangyal-gyógyszertárából PREGRADA (Rohtsch-Sauerbrunn mellett).

ALKALMI BUTORVÉTEL AJÁNL.
SZÉKELY ÉS RÉTI
BÜTORGYÁRA
MAROSVÁSÁRHELY — BRASSÓ
 FÖTÉR 47. Kapu-u. 60.

Komplett hálószoba berendezések tolettal már 400 KORONÁÉRT.

Hitelkes egyéneknek árfelemlés nélkül részletfizetésre is. Óriási választék amerikai iroda berendezésekben, vas- és rézbutorok, szőnyegek, függönyök és teljes menyaszonyi

KELENGYÉKBEN.

HIRDETÉSEK

olesó árszámítás mellett közöltetnek s felvételnek a kiadóhivatalban.

Legjobb szépség! Hölgyek részére nélkülözhetetlen!

Óvakodjunk az utánzatoktól! Törv. védve.
CSODÁS, GYORS ÉS BIZTOS HATÁSÚ.

A NŐI SZÉPSÉG

elérésére, tökéletesítésére és foltmentésére legkíméletesebb és legbiztosabb a vegytiszta, sem higányt, sem ólmot nem tartalmazó, teljesen ártalmatlan, minden gyógyszerárban, drogériában és illatszer-kereskedésben kapható

FÖLDES FÉLE

MARGIT-CRÉME

Ezen világhíri arkenőcs eltavoltit szeplőt, májfoltot, pattanást, mi ezért és más minden bőrbajt, söt ráncokat, himlőhelyeket is, az arcot fehérré, simává és üdűvé varázsolja: **Ára:** kis tégely 1 kor., nagy 2 kor. Margit hölgypor (3 féle színben) 1.50 kor. Margit szappan 70 fill. Margit fogpaj (zahnpaste) 1 kor. Margit arcvíz 1 kor. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beklítése után küldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész. ARAD.

Főlerakat Csikszeredában: Gözsy Árpád és Orbán János-féle gyógyszerész.

Törvényesen bejegyzett vállalat.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Kinek drága az egészsége

és pénzt nem akarja hiábavaló dolgokra kidobni, az saját érdekében cselekszik, ha legalább egyszer-kétszer kipróbálja a világhíri

Oroszlán Menthol Sósborszeszt

a háziszerek királyát.

Kapható 44 fill. 1.40 és 2.20 K eredeti üvegekben.

Főelárusítás:

KELLER ISTVÁN gyógyszerészárban

az „ATTILÁHOZ”.

Csikszentmártonban és Tusnádfürdőn.

Csusz, köszvény, reuma, szagatás, nyilalás, oldalszurás, keresztontíjjás, derékoldal- vagy hátfájás, izom- és inbántalmak, kar- és lábgyengeség, merev végtagok és ujjak, göröcsök, továbbá hűlés, megfázás, vagy léghuzamból származó bajok azonnal elnyűlnek az Oroszlán Menthol Sósborszeszt használatával. Ha a fájó testrészt a dörzsölést nem tűri, úgy borogatást alkalmazunk. Fogfájás, fejfájás, fejszagatás, hajhullás, idegesség, bágyadság, kimerültség általános gyengeség eseteiben kincsel ér fel a valódi Oroszlán Menthol Sósborszeszt. Torokfájás, rekedtség, gőgehurut, influenza nátha ha fellép, ugy emlékezzék az Oroszlán Menthol Sósborszeszt, mely a legkíméletesebb és legelterjedtebb házi szer. Ezer és ezer más esetekben is kitűnő sikerrel lesz az Oroszlán Menthol Sósborszeszt használva. Minden egyes üveghez bő használati utasítás van mellékelve. Sok ezer hálaírat tanuskodik róla, hogy az Oroszlán Menthol Sósborszeszt az emberiség jövője.

41—52

VÁKÁR L., CSIKSZEREDÁBAN

KÖNYVNYOMDA, KÖNYV-, PAPIR- ÉS IRÓSZERKERESKEDÉS

Elvállal mindennemű könyvnyomdai munkákat, u. m.: báli meghívókat, falragaszokat, eljegyzési kártyákat, esküvői meghívókat, gyászlapokat, névjegyeket, röpiratokat, folyóiratokat. Nagy raktár egyházi, ügyvédi és községit nyomtatványokból. Szép választék finom irodai fehér-, fogalmi és miniszter papirokban, ugyszintén levélpapírok és borítékok, gyászszegélyű, és más színekben, diszdobozokban és mappákban, valamint finom irodai Anthracyn, kék, piros és zöld ténta, tusok, kitűnő peccétviaszok, írónok, tollak, tollszárak, törlőgumik, iskolai füzetek, rajzszközök, hegedűk és hegedűvonók, hurók, rajzpapírok, rajzfüzetek, körzők stb. cikkekben.